

Mei 2016

Discussienota
Aanpakken en
bestrijden van fraude
Wat moet en kan de accountant doen?

NBA

Inhoudsopgave

Inleiding	4
Deel I Positie en acties ten aanzien van fraude	5
1. Integriteit en professionele oordeelsvorming	5
2. Afwijkingen van materieel belang	6
3. Meldplichten bij (vermoeden van) fraude	6
4. Eisen aan de accountantsorganisatie	7
5. Verantwoordelijkheden in de financiële keten	8
Deel II Discussie met accountants en stakeholders	11
1. Stimuleren van aandacht voor fraude	11
2. Relatie met andere actoren	11
3. Overleg met autoriteiten	12
Consultatievragen	12
Colofon	14

Inleiding

In onze samenleving komen diverse vormen van fraude voor die in verschillende wetten strafbaar zijn gesteld. Een effectieve aanpak en bestrijding hiervan vergt een gezamenlijke inspanning van alle betrokken partijen. Niet alleen de overheid en opsporings- en handhavingsdiensten, maar ook ondernemingen en andere organisaties en hun interne en externe toezichthouders spelen hierbij een cruciale rol. Zo wordt ook van accountants veel verwacht waar het gaat om het bij ondernemingen en andere organisaties detecteren en signaleren van fraude.

In het eerste deel van deze discussienota geeft de NBA aan welke positie accountants moeten innemen en welke acties zij moeten nemen ten aanzien van fraude. Vooral van controlerend accountants lijkt steeds meer te worden verwacht. De NBA richt zich daarnaast op samenstellende accountants, internal auditors/overheidsaccountants en accountants in business. In de dagelijkse praktijk kunnen accountants bij de aanpak en bestrijding van fraude te maken krijgen met dilemma's en belemmeringen. Om een discussie hierover op gang te brengen wordt elke paragraaf afgesloten met een stelling.

Het tweede deel van deze discussienota gaat in op de rol die de NBA voor zichzelf ziet weggelegd. Het feit dat fraude nog regelmatig voorkomt, voedt in ieder geval de perceptie dat accountants hun rol ten aanzien van fraude actiever zouden moeten oppakken. De NBA wil waar mogelijk maatregelen nemen om dilemma's en belemmeringen in de praktijk weg te nemen. Om knelpunten en mogelijke oplossingen in kaart te brengen wordt aan het einde van het tweede deel een aantal vragen gesteld.

De NBA Werkgroep Focus op Fraude gaat op basis van deze discussienota in gesprek met vertegenwoordigers van het beroep en betrokken stakeholders. De NBA hoort daarnaast graag de mening van accountants en andere belanghebbenden over de hierin genoemde stellingen en vragen. Uw reactie kunt u tot 15 juli 2016 met ons delen via consultatie@nba.nl. De reacties kunnen door ons worden gepubliceerd, tenzij u aangeeft hier geen prijs op te stellen. De uitkomsten van de consultatie vormen de basis voor een in 2016 door de NBA vast te stellen beleidsplan op het terrein van fraude.

1 | Positie en acties ten aanzien van fraude

1.1 Integriteit en professionele oordeelsvorming

De Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA) schrijft een aantal fundamentele beginselen voor. Op grond hiervan past de accountant een professionele oordeelsvorming toe en hij baseert zich daarbij op hetgeen een objectieve, redelijke en geïnformeerde derde aanvaardbaar en toereikend acht en de omstandigheden die hij weet of behoort te weten.

De Werkgroep Toekomst Accountantsberoep heeft geconstateerd dat de accountant bij de aanpak en bestrijding van fraude als poortwachter een rol kan en moet spelen.¹ Uitgaande van boven aangehaalde gedragsregel betekent dat dus dat de accountant binnen de wettelijke taak om de jaarrekening van een controlecliënt te onderzoeken ook een redelijkerwijs te verwachten inspanning pleegt om frauderisico's in beeld te brengen en zijn werkzaamheden daarop aan te passen. In algemene zin gaat het dan om het verkrijgen van inzicht in hoeverre de cliënt een integriteitsbeleid heeft dat is gericht op het voorkomen van fraude. Daarnaast moet de controlerend accountant ook inzicht verwerven in de sector- en ondernemingsspecifieke risico's van de cliënt.

De accountant moet kijken of de cliënt een binnen een bepaalde sector gangbare gedrags- of governancecode heeft uitgewerkt of vergelijkbare maatregelen heeft getroffen en daarnaast bepalen of de cliënt de voor zijn sector of organisatie geldende speciale risico's van afdoende beheersmaatregelen heeft voorzien. De beroepsreglementering wijst op het belang dat het management, onder toezicht van de met governance belaste personen, sterk de nadruk legt op het voorkomen van fraude, waardoor de gelegenheden tot het plegen van fraude kunnen afnemen, alsmede het ontmoedigen daarvan, waardoor personen ervan kunnen worden weerhouden om fraude te plegen wegens de waarschijnlijkheid dat die fraude wordt gedetecteerd en bestraft. De verantwoordelijkheid voor het voorkomen van fraude ligt hiermee primair bij de controlecliënt.

De accountant dient te evalueren of de uit zijn uitgevoerde risico-inschattingswerkzaamheden voortvloeiende informatie wijst op het bestaan van een of meer frauderisicofactoren.² Dit zijn gebeurtenissen of omstandigheden die wijzen op een stimulans of druk om fraude te plegen of die een gelegenheid scheppen om te frauderen.³ Daarnaast moet de accountant aandacht hebben voor factoren die kunnen worden aangewend als rechtvaardiging voor het plegen van fraude (rationalisatie). In de beroepsreglementering wordt fraude gedefinieerd als een opzettelijke handeling door een of meer leden van het management, met governance belaste personen, werknemers of derden, waarbij gebruikt wordt gemaakt van misleiding teneinde een onrechtmatig of onwettig voordeel te verkrijgen.⁴

De accountant moet kunnen onderbouwen hoe hij tot een bepaalde risico-inschatting is gekomen en de belangrijkste risico's op fraude goed inschatten. Daarnaast komt het aan op zijn professionele oordeelsvorming. Van de accountant mag worden verwacht dat hij een professioneel verantwoorde risico-inschatting maakt die is toegesneden op de sec-

1 Rapport 'In het publiek belang', maatregel 4.4

2 Standaard 240, onderdeel 24

3 Standaard 240, onderdeel 11 sub b

4 Standaard 240, onderdeel 11

tor/branche waarin de controlecliënt opereert. Hiervoor kijkt hij ten minste naar de in de controlestandaarden aangegeven signalen. Op basis van de uitkomsten hiervan bepaalt de accountant de door hem te verrichten werkzaamheden.

Stelling 1

De controlestandaarden en andere uitingen van de NBA bevatten voldoende informatie voor het maken van een professioneel verantwoorde risico-inschatting.

1.2 Afwijkingen van materieel belang

De controlerend accountant is verantwoordelijk voor het verkrijgen van een redelijke mate van zekerheid dat de financiële overzichten als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevatten die het gevolg zijn van fraude of fouten.⁵ Wanneer de accountant een aanwijzing voor fraude heeft, moeten eerst de aard en omvang worden vastgesteld om na te gaan of deze ziet op een fraude van materieel belang.

Feit is dat fraude zich vaak op zo'n kleine schaal afspeelt dat niet meteen sprake hoeft te zijn van een afwijking van materieel belang in kwantitatieve zin, maar mogelijk wel in kwalitatieve zin. De accountant moet daarom bedacht zijn op elk signaal dat zou kunnen wijzen op fraude. Incidenten die in het verleden hebben plaatsgevonden (bijvoorbeeld overmatige declaraties) kunnen van invloed zijn op de materialiteit. Van de accountant mag worden verwacht dat zijn werkzaamheden zien op de risico's die hij heeft geïdentificeerd. De ontwikkelingen op het terrein van moderne informatietechnologie in de data-analyse voeden de verwachting dat deze, afhankelijk van de complexiteit van de controlecliënt, wordt ingezet als onderdeel van het controleplan dat is gericht op de afdekking van frauderisico's.

De accountant moet gedurende de gehele controle een professioneel-kritische instelling hanteren. Hierbij moet hij rekening houden met de mogelijkheid dat het management interne beheersingsmaatregelen doorbreekt en met het feit dat controlewerkzaamheden die effectief zijn om fouten te detecteren mogelijk niet effectief zijn om fraude te detecteren. Zelfs als de accountant alles volgens de regels doet kan zich fraude voordoen. Er zijn grenzen aan wat de accountant kan doen. Dit hangt af van de specifieke feiten en omstandigheden bij de controlecliënt.

Stelling 2

Accountants mogen zich bij het detecteren en signaleren van fraude niet alleen laten leiden door kwantitatieve materialiteit.

1.3 Meldplichten bij (vermoeden van) fraude

Indien een controlerend accountant een aanwijzing voor fraude heeft meldt hij dit aan het bestuur van de controlecliënt en/of de raad van commissarissen (of vergelijkbaar toezichthoudend orgaan). De accountant ziet er op toe dat de melding van de aanwijzing voor fraude adequaat wordt afgehandeld. De accountant rapporteert zijn bevindingen aan het bestuur van de controlecliënt en aan de raad van commissarissen/interne toezicht. Tegelijk dient de accountant na te gaan of hij wettelijk verplicht is het redelijke vermoeden van fraude aan een instantie buiten de controlecliënt te

⁵ Standaard 240 en Standaard 250, onderdeel 5

melden.⁶ De beroepsreglementering wijst erop dat deze melding zwaarder weegt dan de geheimhoudingsplicht die de accountant normaliter in acht moet nemen.

Wettelijk is vastgelegd dat een accountant die tijdens het verrichten van een wettelijke controle de beschikking krijgt over gegevens of inlichtingen die het redelijk vermoeden rechtvaardigen dat sprake is van fraude van materieel belang ten aanzien van de financiële verantwoording van de controlecliënt, dit meldt bij de betreffende opsporingsinstantie.⁷ Onder 'fraude van materieel belang' wordt in de wet verstaan een opzettelijk handelen of nalaten waarbij misleiding wordt gebruikt om een wederrechtelijk voordeel te behalen en waarbij de omvang zodanig is dat beslissingen die in het maatschappelijk verkeer worden genomen op grond van de financiële verantwoording van de controlecliënt zouden kunnen worden beïnvloed door die misleiding.⁸

De accountant die een melding van fraude doet, is wettelijk gevrijwaard van schade die een derde dientengevolge lijdt, tenzij aannemelijk wordt gemaakt dat gelet op alle feiten en omstandigheden de accountant de melding niet had mogen doen.

Een fraudemelding kan achterwege blijven, wanneer de controlecliënt een door de accountant toereikend geacht herstelplan heeft opgesteld en uitgevoerd.⁹ De vraag is welke normen accountants hanteren voor het toereikend achten van een herstelplan en de uitvoering hiervan en wat hun positie is bij de aangifte van ernstige misdrijven. Deze normen kunnen per accountant(sorganisatie) verschillen. Dit kan ertoe leiden dat soortgelijke zaken in het ene geval wel worden gemeld en in het andere geval achter de schermen worden afgehandeld. Hierdoor blijft de poortwachtersrol van accountants vaak verborgen voor de buitenwereld.

In veel gevallen van fraude is er ook sprake van ongebruikelijke transacties die de accountant op grond van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) moet melden bij de Financial Intelligence Unit-Nederland (FIU-Nederland). Materialiteit speelt hierbij geen rol. Voor een accountant is niet altijd duidelijk wat er vervolgens met een melding gebeurt.

Stelling 3

Er moeten algemene normen worden gesteld voor het toereikend achten van een herstelplan en voor het buiten de controlecliënt melden van fraude.

1.4 Eisen aan de accountantsorganisatie

Wanneer een accountant zich kritisch opstelt jegens een controlecliënt zal de laatste dit niet altijd waarderen. Wanneer de accountant stuit op signalen van fraude kan dit ook leiden tot het verlies van een controlecliënt. Dit betekent dat de accountant een rechte rug moet houden. Hierbij moet hij zich ook voldoende gesteund voelen door de accountantsorganisatie waaraan hij is verbonden en door de beroepsgroep.

De accountantsorganisatie moet aantoonbaar een beleid voeren waarin wordt gewaarborgd dat de accountant aan de aan hem gestelde vereisten kan en zal voldoen, zowel in het kader van de regulier uit te voeren werkzaamheden inzake frauderisicofactoren en frauderisico's als in het kader van een afzonderlijk (vermoeden van een) geval van fraude. De accountantsorganisatie moet daartoe de noodzakelijke organisatorische randvoorwaarden scheppen.

De accountantsorganisatie moet zelf integer handelen voorop stellen. Niet alleen in extern optreden, maar ook intern. Dat betekent, dat de accountantsorganisatie moet zorgen voor een werkklimaat, waarin overleg, delen van dilemma's,

⁶ Wet toezicht accountantsorganisaties, artikel 26

⁷ Wet toezicht accountantsorganisaties, artikel 26

⁸ Besluit toezicht accountantsorganisaties, artikel 36

⁹ Besluit toezicht accountantsorganisaties, artikel 37

vierogenprincipe bij belangrijke beslissingen, elkaar aanspreken en coaching een belangrijke rol spelen. Op die manier voelen accountants zich gesterkt in het handhaven van het integriteitsprincipe ten aanzien van controlecliënten. Daarnaast moeten accountants binnen een accountantsorganisatie kunnen beschikken over alle voor het maken van een professioneel verantwoorde risico-inschatting relevante informatie. Hierbij moet worden gedacht aan binnen toepasselijke sectoren/branches gangbare gedragscodes en relevante risicoprofielen.

Stelling 4

Accountantsorganisaties steunen accountants voldoende bij het detecteren en signaleren van (vermoedens van) fraude.

1.5 Verantwoordelijkheden in de financiële keten

Vooraf van controlerend accountants wordt veel verwacht wanneer het gaat om fraude. De NBA richt zich daarnaast op de belangrijke rol die accountants in andere functies zouden moeten spelen in verband met fraude. De NBA wil hiermee de samenwerking in de financiële keten versterken.

Samenstellende accountants

De samenstellende accountant ondersteunt (het bestuur van) zijn cliënt met het opstellen en presenteren van de jaarrekening. Hierbij past hij zijn deskundigheid op het gebied van administratieve verwerking en financiële verslaggeving toe. Uitgangspunt is dat de cliënt alle relevante informatie aan de accountant verstrekt om de opdracht te kunnen uitvoeren.

Uit de in de VGBA neergelegde fundamentele beginselen vloeit voort dat de accountant moet voorkomen dat hij in verband wordt gebracht met informatie die mogelijk materiële afwijkingen bevat. Wanneer de accountant constateert dat de door de cliënt aan hem verstrekte informatie niet nauwkeurig en volledig is, bijvoorbeeld omdat hij fraude vermoedt, informeert hij het bestuur en verzoekt hij de cliënt om aanvullende of gecorrigeerde informatie. Wanneer de cliënt hieraan onvoldoende medewerking verleent, geeft de accountant de opdracht terug.

Wanneer na teruggave van de opdracht een cliënt een andere accountant benadert om de opdracht voort te zetten, gaat deze na of de cliëntrelatie een bedreiging is voor zijn plicht om de fundamentele beginselen na te leven. In dat verband staat het hem vrij collegiaal overleg te voeren met de voorgaande accountant.¹⁰ Als de accountant fraude vermoedt, kan er ook sprake zijn van een ongebruikelijke transactie die de accountant op grond van de Wwft moet melden bij de FIU-Nederland.

Internal auditors

Internal auditors zijn accountants die in dienst zijn van een organisatie. Als de organisatie valt onder het begrip overheid, is sprake van een overheidsaccountant.¹¹ De internal auditor heeft als taak de effectiviteit van de opzet en werking van de interne risicobeheersings- en controlesystemen te beoordelen en daarover te rapporteren aan het management en de raad van commissarissen/interne toezicht. Hiertoe stelt hij een risico analyse op als basis voor zijn audit programma. Deze risico analyse wordt periodiek afgestemd met bestuur, raad van commissarissen/interne toezicht en de controlerend accountant. Fraude wordt daarbij als een belangrijk risico beschouwd.

¹⁰ Verordening gedrags- en beroepsregels accountant, artikel 16e

¹¹ Er zijn overigens ook overheidsaccountants die een controleverklaring bij de jaarrekening geven en in die zin meer doen dan internal auditors.

De internal auditor heeft een belangrijke rol bij zowel het ontdekken als voorkomen van fraude. Als de internal auditor fraude vermoedt dan zal hij aandringen op een diepgaand onderzoek. Als de internal auditor een frauderisico constateert als gevolg van tekort schietende risicobeheersings- en controlesystemen dan dient hij het verantwoordelijke management aan te zetten tot het treffen van maatregelen om deze risico's terug te brengen naar een aanvaardbaar niveau. De internal auditor bewaakt de tijdige implementatie van deze maatregelen.

In de dagelijkse praktijk kan het voorkomen dat internal auditors aanlopen tegen beperkingen in tijd, budget en deskundigheid. Deze kunnen ook hun weerslag hebben op het kunnen vervullen van een effectieve rol ten aanzien van fraude. Daarnaast is de vraag welke wegen de internal auditor kan bewandelen wanneer het verantwoordelijke management geen adequate maatregelen treft. Vooral wanneer fraude zich voordoet in de hogere echelons van de onderneming waarbinnen een internal auditor zelf werkzaam is, zou deze zich hierin geremd kunnen voelen met het oog op de eigen baanzekerheid.

Accountants in business

Accountants zijn in uiteenlopende functies werkzaam als accountant in business (AIB). Veel van hen bekleden leidinggevende functies in de financiële kolom van ondernemingen en andere organisaties. Het bijzondere van de AIB in de financiële kolom ten opzichte van andere accountants is dat hij in deze functie mede verantwoordelijk is voor (opzet, bestaan en werking van) de interne beheersing. Hij is primair verantwoordelijk voor het voorkomen en detecteren van fraude. De AIB zit in die zin vooraan in de keten. De interne beheersing moet dusdanig zijn dat de kans op fraude zo klein mogelijk is. Indien er wel fraude plaatsvindt moet het systeem van beheersing er toe leiden dat fraude zo veel mogelijk tijdig aan het licht komt. Daarnaast heeft de AIB een rol bij het opstellen van het herstelplan als de externe accountant een fraude heeft geconstateerd.

Het systeem van interne beheersing is gebaseerd op de strategie van de onderneming, de inschatting van de daarbij horende risico's en de risicobereidheid. De AIB monitort de werking van het systeem op basis van geaggregeerde informatie van de onderneming. Niet alle fraude heeft een dusdanige omvang dat het direct zichtbare impact heeft. Uit het oogpunt van doelmatigheid zullen niet alle processen volledig dichtgelegd zijn met fraude beperkende maatregelen. Een onderneming zal altijd een zeker risico incalculeren.

Fraude zal niet altijd opgemerkt worden door het monitoren van het beheersingssysteem. Bij fraude komt juist vaak misleiding en samenspanning voor. In een normale bedrijfsvoering wordt niet bij alle processen doorlopend onderzoek gedaan naar fraude. Ook hierdoor komt fraude niet aan het licht. In veel gevallen is de AIB niet de hoogste functionaris in de onderneming. Bij het aanklaarten van fraude zou zijn eigen dienstbetrekking/contract in gevaar kunnen komen.

Stelling 5

Internal auditors en accountants in business moeten, wanneer het verantwoordelijke management onvoldoende maatregelen neemt, fraude melden bij de externe accountant en de raad van commissarissen/interne toezicht.

2 | Discussie met accountants en stakeholders

2.1 Stimuleren aandacht voor fraude

De NBA draagt op verschillende manieren bij aan het intensiveren van kennis en attitude van accountants ten aanzien van fraude(risico's). Zo brengt de NBA regelmatig Publieke managementletters uit waarmee de collectieve kennis van accountants wordt ingezet om vroegtijdig risico's te signaleren in maatschappelijke sectoren of relevante thema's. Hiermee kunnen accountants vroegtijdig risico's signaleren bij klanten en zo bijdragen aan de publieke taak van accountants in Nederland. In 2015 heeft de NBA de PML Horeca uitgebracht waarin de fraudegevoeligheid binnen de horeca wordt gesignaleerd. In 2011 werd in de PML Commercieel vastgoed aandacht gevraagd voor fraudepreventie binnen deze sector. Waar nodig zal de NBA dergelijke signalen ook uitbrengen voor andere sectoren.

De NBA heeft een cursus in ontwikkeling die is gericht op het evalueren van frauderisicofactoren en hoe deze te vertalen naar frauderisico's in de controle van de jaarrekening. Ook bij corruptie is sprake van fraude. De NBA brengt in 2016 een handreiking uit die de accountant aanknopingspunten geeft om corruptierisico's te onderkennen in de risicoanalyse en planningsfase van de controle van de jaarrekening en om invulling te geven aan verdere daaruit voortvloeiende noodzakelijk geachte controlewerkzaamheden. Daarnaast volgt nog een actualisering van de in 2011 uitgebrachte praktijkhandreiking 'Risicoanalyse accountantscontrole vastgoed'.

Als de accountant constateert dat het stelsel van interne risicobeheersing bij een controlecliënt niet op orde is moet hij dit melden in het accountantsverslag of de management letter. Op deze wijze kunnen het bestuur en ook de raad van commissarissen (of vergelijkbaar intern toezichthoudend orgaan) worden geïnformeerd. Commissarissen verwachten op dit punt een actieve houding van de accountant. De NBA zal een praktijkhandreiking uitbrengen over de uit te voeren werkzaamheden en de afstemming met en rapportage aan de raad van commissarissen ten aanzien van fraude en een praktijkhandreiking over de mogelijkheden van data-analyse in het algemeen en in het bijzonder in het kader van fraude analyse .

2.2 Relatie met andere actoren

Accountants hebben niet als enigen een verantwoordelijkheid waar het gaat om het voorkomen, detecteren en zo nodig signaleren van fraude. De NBA werkt daarom graag samen met andere actoren die hierin een rol hebben te vervullen. Zo is de NBA afgelopen jaar toegetreden tot het Institute for Financial Crime. Dit instituut biedt een netwerk dat onderzoek, innovatie en samenwerking tussen alle partijen op het gebied van financieel economische criminaliteit moet stimuleren. Daarnaast is de NBA lid geworden van Transparency International Nederland. Deze organisatie zet zich op allerlei manieren in voor het bestrijden van corruptie.

Bij cliënten is primair het management verantwoordelijk voor het voorkomen en detecteren van fraude. De vraag is op welke wijze ondernemingen hun verantwoordelijkheid ten aanzien van fraude invullen en hoe zij aankijken tegen de rol van accountants hierbij. Ook wil de NBA weten hoe commissarissen aankijken tegen de rol van accountants en hun eigen verantwoordelijkheid ten aanzien van fraude. Hierover wil de NBA in gesprek met partijen als VNO/NCW en de

VEUO. Daarnaast hebben internal auditors een belangrijke rol bij het detecteren en signaleren van fraude. De NBA wil in overleg met het IIA bezien in hoeverre deze rol kan worden verbeterd, mede gelet op de interactie tussen de interne auditfunctie en de controlerend accountant.

2.3 Overleg met autoriteiten

Accountants zijn gehouden tot het melden van het bestaan of het vermoeden van fraude aan een bij de wet aange-
wezen instantie buiten de controlecliënt. De vraag is hoe deze instanties aankijken tegen de mate waarin meldingen
worden gedaan, de aard van deze meldingen en welke opvolging hieraan wordt gegeven. De NBA wil hiervoor lering
trekken uit gesprekken met vertegenwoordigers van het Korps Landelijke Politiediensten, het Functioneel Parket van
het OM, de FIOD en FIU-Nederland. Ook put de NBA uit toezichtervaringen van de AFM. Zo vond op 11 december 2015
onder leiding van de AFM een ronde tafelgesprek plaats met de vier grootste accountantsorganisaties (Big 4) en de
NBA over de rol van accountantsorganisaties bij de beheersing van corruptierisico's in het kader van de controle door
accountants. Daarnaast kan lering worden getrokken uit de behandeling van zaken door de Accountantskamer en het
College van Beroep voor het bedrijfsleven.

2.4 Consultatievragen

Vraag 1

In hoeverre voldoen de in deze discussienota opgenomen positie en acties van
accountants ten aanzien van fraude aan uw verwachtingen?

Vraag 2

Welke dilemma's en belemmeringen ziet u voor controlerend accountants bij het
detecteren en signaleren van fraude?

Vraag 3

Welke dilemma's en belemmeringen ziet u voor samenstellende accountants,
internal accountants en accountants in business bij het detecteren en signaleren
van fraude?

Vraag 4

Welke dilemma's en belemmeringen ervaart u in de praktijk als controlerend accountant/samenstellend accountant/internal auditor/accountant in business bij het detecteren en signaleren van fraude? (Geef in uw antwoord a.u.b. aan welke functie op u van toepassing is)

Vraag 5

Op welke wijze kunnen de genoemde dilemma's en belemmeringen volgens u worden weggenomen?

Vraag 6

Hoe kan het risico beheerst worden, dat de accountant loopt in een conflictsituatie met zijn cliënt/werkgever bij het melden van fraude of indien de cliënt/werkgever weigert een redelijk herstelplan uit te voeren?

Vraag 7

Welke andere maatregelen acht u noodzakelijk om accountants hun rol als poortwachter bij de aanpak en bestrijding van fraude te kunnen laten vervullen?

Colofon

Deze discussienota is voorbereid door de NBA Werkgroep Focus op Fraude onder voorzitterschap van René Craemer (adviseur integriteitmanagement en fraudebestrijding, oud-hoofdofficier Functioneel Parket).

Andere leden zijn:

- Martine Koedijk (gemeenteaccountant Amsterdam)
- Rob Fenne (managing director accounting Randstad)
- Valentijn Kerklaan (KPMG/voorzitter Expertgroep Fraude/Wwft)

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Véronique Stoffels, tel. 020 301 02 10 of e-mail v.stoffels@nba.nl

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

Antonio Vivaldistraat 2 - 8
1083 HP Amsterdam
Postbus 7984
1008 AD Amsterdam

T 020 301 03 01
E nba@nba.nl
I www.nba.nl